

Від повітового лікаря до спеціалізованої медичної допомоги

Басейнова лікарня на водному транспорті — провідний медичний заклад м. Чорноморськ Одеської області

Олена Кузар

«ГЛАВНЫМ РАСПОРЯДИТЕЛЕМ НАЗНАЧАЕТСЯ ВРАЧ»

У першій половині 30-х років XIX ст. Одеса разом з приміськими територіями як повіт входила до складу Херсонської губернії. До створення земських закладів на території губернії медичну допомогу населенню надавали кілька організацій: Приказ громадської опіки, лікарняна управа, Палата державного майна, Управління військових поселень та Опікунський комітет про іноземних поселенців Південної Росії. Крім того, піклування про народне здоров'я у Миколаєві покладалося

на військово-морське відомство, а в Одесі — на особливу лікарняну управу. Усі ці медичні організації не мали між собою жодного зв'язку і кожна з них діяла самостійно*.

Однією з найбільш значних реформ царської Росії стало скасування кріпацтва. Але воно потягло за собою значні труднощі: якщо до цього всі проблеми селян на тій чи іншій території вирішував пан, то тепер постало питання управління селянською громадою. Тому слідом за скасуванням кріпацтва починаючи з 1864 р. було проведено так звану земську реформу, яка тривала поступово і дуже довго. На земства було покладено вирішення багатьох селянських питань: господарських, торговельних, піклування про народну освіту та питання охорони здоров'я. Земства було створено у 34 губерніях Російської імперії.

До середини 70-х років XIX ст. земства вирішували питання охорони здоров'я сільського населення шляхом роз'їзної медичної допомоги і, як правило, тільки фельдшерської, причому платної.

Наприкінці 70-х років було вирішено створювати стаціонарні лікарні в губернських містах, на повітових і сільських дільницях. З кожним роком кількість лікарняних ліжок збільшувалася. Наприклад, якщо у 1870 р. на території земств було відкрито всього 70 лікарень, то у 1910 р. функціонувало вже 1715; лікарських дільниць — 530 (1870 р.), 2686 (1910 р.). Кількість лікарів збільшилася з 610 до 3100, у сільській місцевості — з 240 до 2335. Допомога у лікарнях надавалася безкоштовно.

На території Херсонської губернії земства було створено у 1865 р. Поступово, з року в рік територію земств ділили на все більшу кількість дільниць, керівництво запрошувало дедалі більше

* Ніточко І.І., Корецька О.А., Комаровський І.Д. Історія розвитку медицини на Одещині. Дореволюційний період. — 2011.

лікарів, фельдшерів, акушерок, будували чимраз більше лікарень, амбулаторій і, що найголовніше, довіра населення до медичного персоналу зростала.

У доповіді на одному із засідань земської управи Херсонської губернії зазначалося, що управа зазнає труднощів під час заміщення вакантних місць земських лікарів, через що виникає необхідність постійно підвищувати лікарям жалування. Хоча й це не допомагало. За майже 10 років існування земства помічено, що лікарі залишались на земській службі на дуже короткий час. Так, наприклад, починаючи з 1868 р. на лікарняних дільницях і в Ананьївській лікарні 18 разів відбувалася зміна лікарського складу, причому дільниці залишались по року і більше взагалі без лікарів. Такі обставини були значною перепорою для успішного розвитку медичної справи у повіті.

Причиною того, що лікарі залишали земську службу, було не тільки невелике жалування, а й те, що молодому лікарю, який тільки-но закінчив навчальний заклад, пропозиція посісти посаду земського лікаря спочатку видавалася привабливою. Але як тільки лікар набував практики, досвіду і починав розуміти, що робота в земстві не дає розвитку, як це відбувалося на громадянській чи військової службі, де з кожним роком розширювалися права лікарів і наприкінці кар'єри вони були забезпечені на старість, то такий лікар, звичайно, за будь-якого зручного випадку залишав земську службу.

Ті ж лікарі, які залишалися, увесь свій час присвячували лікуванню хворих. Однак у доповіді про вільний день для лікаря на засідан-

Гель 30 г

Ремісид

Ремісид допомагає та від болю позбавляє

ні міської управи в одному з повітів було зазначено, що важливе значення для покращання медичної ситуації у повіті має не тільки лікування вже уражених хворобою людей, а й попередження захворювань. Але лікар не має можливості ознайомлювати населення з ознаками недуг, організувати ізоляцію хворих, оглядати учнів шкіл, вивчати причини виникнення епідемій, оскільки він постійно зайнятий прийомом пацієнтів. Встановлення земськими зборами вільного від прийому дня надасть можливість лікарю виїжджати в села, а інші хворі будуть знати, що в цей день він не приймає.

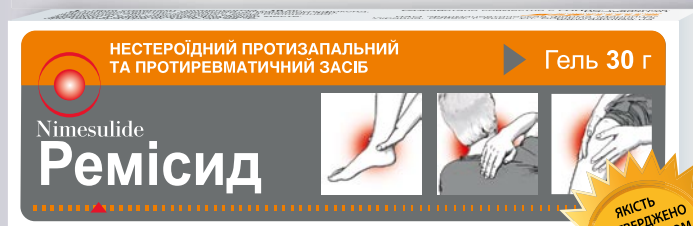
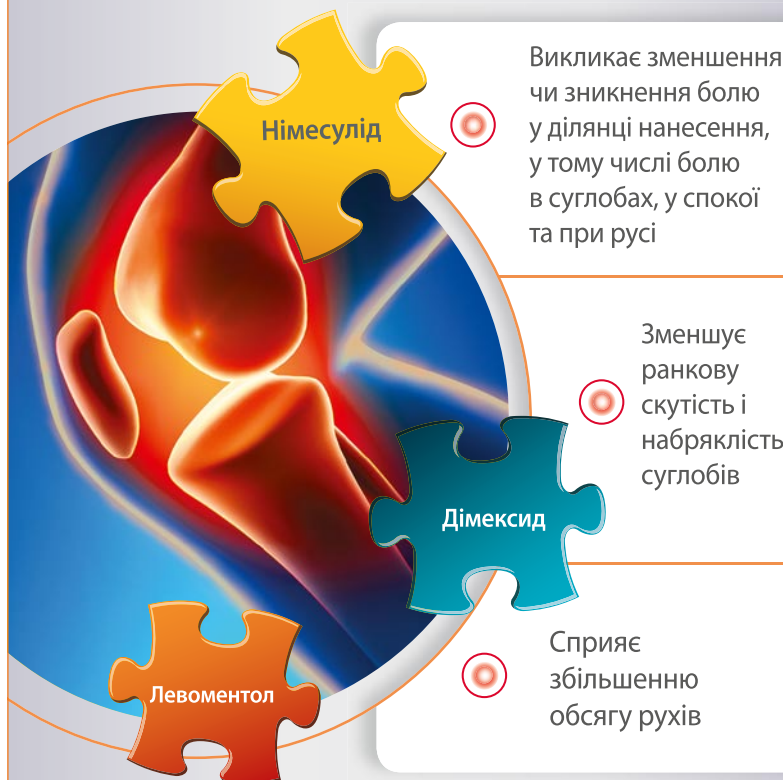
Із засідання Одеських повітових зборів від 13 вересня 1865 р.: «В деле охранения народного здоровья главным распорядителем назначается врач, коему в помощники даются еще два медика; выбор врачей преимущественно делается из практикующих в уезде и более или менее близко познакомившихся с уездным населением. В уезде помещаются фельдшера, снабженные необходимейшими медикаментами, карманным набором инструментов и инструкциями для пользования. Фельдшерам даются в обучение мальчики, избранные из местного населения. Акушеркам, также размещенным в уезде в достаточном количестве, даются в свою очередь женщины в помощницы и на обучение, тоже из местных же жителей.

Земской врач считается главным распорядителем и вместе с этим и есть единственное ответственное лицо перед земскою управою. Надзор за действием фельдшеров и акушерок он в некоторых местностях перепоручает своим помощникам, действие которых в свою очередь контролируется им».

БАСЕЙНОВА ЛІКАРНЯ

І нині в Чорноморську (до перейменування Іллічівськ Одеської області) намагаються приділяти увагу розвитку мережі закладів охорони здоров'я. Тут діють міська Басейнова лікарня на водному транспорті МОЗ України, дві поліклініки, розраховані на 1800 відвідувань на день, пункти невідкладної допомоги, стоматологічні поліклініки, медичні та діагностичні центри, сільські амбулаторії, аптеки, оздоровчі пункти на підприємствах, пансіонати, санаторії, літні дитячі табори.

Головний медичний заклад міста — Іллічівська Басейнова лікарня на водному транспорті МОЗ України, що має 13 відділень, зокрема, хірургічне, травматологічне, дитяче, акушерське, терапевтичне, кардіологічне, неврологічне, гінекологічне, інфекційне, функціональної діагностики та біохімічну лабораторію. Медичну допомогу пацієнтам надають лікарі 34 спеціальностей, серед яких

ФАРМАЦЕВТИЧНА ФІРМА
Дарниця

САМОЛІКУВАННЯ МОЖЕ БУТИ ШКІДЛИВИМ ДЛЯ ВАШОГО ЗДОРОВ'Я

Реклама лікарського засобу. Реєстраційне посвідчення МОЗ України № UA/3980/01/01 від 04.09.2015. Відпускається без рецепта. Перед застосуванням лікарського засобу необхідно обов'язково проконсультуватися з лікарем та обов'язково ознайомитись з інструкцією на лікарський засіб. Зберігати у недоступному для дітей місці

чотири кандидати медичних наук, один кандидат біологічних наук, один доктор медичних наук, професор.

Про історію цього медичного закладу, що розпочалася 60 років тому, розповідає головний лікар Іллічівської Басейнової лікарні на водному транспорті МОЗ України, магістр державного управління Олена Кузар.

— Чорноморськ (зі статусом міста обласного підпорядкування) розташований за 30 км від Одеси на правому березі Сухого лиману, — веде мову Олена Вікторівна. — Робоче селище почало активно розвиватися як місто-порт у другій половині 50-х років завдяки будівництву Іллічівського морського торгового порту та судноремонтного заводу.

Першою лікувально-профілактичною установою на території селища Іллічівськ був лікарський пункт охорони здоров'я, організований у 1952 р. під керівництвом лікаря Ганни Котової, де працювали троє лікарів. У 1955 р., з початком будівництва Іллічівського судноремонтного заводу, було побудовано і відкрито двоповерхову будівлю, де розмістили лікарню і поліклініку.

Через три роки Одеський міський відділ охорони здоров'я передав закладу підпорядкування Чорноморсько-азовського водздоров'я відділу (ЧАЗВО). Його перейменували на Лікарню моряків порту Іллічівськ ЧАЗВО. У 70–80-х роках тривала розбудова матеріально-технічної бази лікарні: було здано в експлуатацію новий лікарняний корпус, відкрито поліклініку-медсанчастину на 250 відвідувань на день, побудовано гараж і стоматологічну поліклініку.

У 1995 р. Іллічівська портова лікарня на водному транспорті наказом МОЗ України була підпорядкована Міністерству охорони здоров'я України. У 1998 р. вона змінила назву на Іллічівська Басейнова лікарня на водному транспорті МОЗ України. До складу лікарні увійшла поліклініка смт Александрівка.

У 2002–2008 рр. до основного корпусу лікарні добудували триповерхові приміщення, в яких запрацювали додаткові 4 операційні, відділення анестезіології та реанімації з 12 ліжками інтенсивної терапії, додаткові приміщення під палати неврологічного і травматологічного відділень, конференц-зал стаціонару, новий корпус харчоблоку лікарні. На базі поліклініки смт Александрівка було відкрито відділення сімейної медицини і загальної практики.

ПЕРШИЙ МЕДИЧНИЙ ТАБІР ДЛЯ ШКОЛЯРІВ

Впродовж літа у Чорноморську три зміни працював перший в Україні медичний табір для школярів. Проект реалізовано за під-

тримки головного лікаря Іллічівської Басейнової лікарні Олени Кузар, мера Валерія Хмельнюка, а також фахівців відділу освіти м. Чорноморськ.

Примітно, що протягом кількох років у Чорноморську функціонував пілотний проект Басейнової лікарні і організації Червоного Хреста «Юний медик», у рамках якого школярі могли безкоштовно пройти 12-годинну теоретичну підготовку з основ медицини. Саме цей проект став фундаментом медичного табору, який є справді унікальним явищем не тільки для Одещини, але й для усієї країни.

У рамках проекту школярі взяли участь у роботі практично всіх відділень Басейнової лікарні, зокрема, й реанімаційного. За власним бажанням учні змогли ознайомитися з роботою пологового, операційного відділень і навіть моргу. Вони зустрічали пацієнтів у приймальному відділенні, супроводжували їх на рентген та інші діагностичні обстеження, проводили до відділень лікарні, організували дозвілля хворих, розносили документи тощо. Крім життєво необхідних навичок, учасники табору отримали безкоштовне харчування і матеріальну допомогу в розмірі 400 грн. за зміну, хоча, за їхніми словами, прийшли до лікарні зовсім не за фінансовим захопленням, а за новими знаннями і досвідом.

— З одного боку, це допомога нашому персоналу, а з іншого — ми сподіваємося, що діти, ознайомившись з медичною спеціальністю на практиці, в майбутньому оберуть її для себе. Персонал лікарні зробив усе необхідне, аби школярі провели час із максимальною користю і навчилися нового, — зазначила головний лікар Олена Кузар.

Лариса Дедишина